

Nr 397.

Av herr **Stjärne m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 21, angående omorganisation av statens forskningskommitté för lantmannabyggnader m. m.

I proposition nr 21 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att statens forskningskommitté för lantmannabyggnader skall ombildas till en mera permanent institution, benämnd statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. På av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet anförda grunder torde det få anses uppenbart, att det ur det allmännas synpunkt är väl motiverat att stödja en forsknings- och försöksverksamhet beträffande jordbrukets byggnadsfrågor. Det torde också, som departementschefen framhåller, vara nödvändigt, att det organ, som skall handha verksamheten, erhåller en fastare organisation än den hittillsvarande. Det synes också vara riktigt, att verksamhetsfältet för anstalten icke vidgas till att omfatta även kulturtekniska och fastighetsekonomiska problem utan att den får i huvudsak samma uppgifter som forskningskommittén hittills haft.

Frågan om anstaltens organisatoriska ställning och förläggning synes oss däremot vara i behov av ytterligare utredning. I propositionen redovisas bl. a., att i samtliga de yttranden, vari frågan om förläggningsort berörts, har det gjorts gällande, att Lund är mindre lämplig som förläggningsort. Ett flertal remissinstanser ha föreslagit, att anstalten förläggas ej alltför långt från Stockholm eller Uppsala. Lantbrukshögskolans lärarråd har sålunda framhållit, att förläggningen till Lund synes mindre lämplig, i all synnerhet som kommittén själv understrukit önskvärdheten av att anstaltens försöksverksamhet även skall omfatta Norrland, och styrelsen för lantbrukshögskolan och statens jordbruksförsök har ansett, att stora fördelar skulle vinnas, om anstalten förlades till Uppsala, varigenom samarbetet med en rad institutioner vid Ultuna skulle i hög grad underlättas. Det torde heller icke kunna förnekas, att samarbetet skulle bli betydligt mera intimt och fruktbarande, om anstalten förlades till en plats, där det finnes ett flertal institutioner, vilka arbeta på angränsande forskningsområden. Departementschefen vitsordar också riktigheten av denna argumentering, då han uttalar, att det skulle innebära åtskilliga fördelar, om anstalten placerades i Stockholm eller Uppsala. För en förläggning till Lund »åtminstone tills vidare» talar enligt departementschefens mening den omständigheten, att det varit lätt för kommittén att komma i direkt kontakt med det prak-

tiska jordbruket och att få lämpliga försöksobjekt. Kontakten med det praktiska jordbruket torde emellertid kunna bli lika god och möjligheten att få lämpliga försöksobjekt lika stor, om anstalten ges en mera central placering.

I fråga om anstaltens organisation och ställning i förhållande till andra forskningsanstalter på jordbrukets område ha skilda meningar framkommit i remissyttrandena. Ett flertal remissinstanser, som avstyrkt inrättandet av det av kommittén föreslagna planeringsinstitutet, ha som skäl för sin uppfattning i huvudsak anfört, att det icke är nödvändigt eller lämpligt »att skapa ett nytt kostnadskrävande ämbetsverk för ifrågavarande ändamål» och att ett dylikt forskningsorgan skulle kunna infogas i lantbruksstyrelsens eller lantbrukshögskolans organisation, och överinspektören för försöksväsendet har ifrågasatt, om det inte vore lämpligt, om anstalten samordnades med övrig, lantbrukshögskolan underställd forsknings- och försöksverksamhet. Det synes oss därför, som om det hade bort utredas närmare, om icke ifrågavarande forskningsverksamhet lämpligen hade kunnat företrädas av en nybildad institution inom lantbrukshögskolan.

Då lantbrukshögskolan bildades, sammanfördes inom dess ram tidigare existerande institutioner, som sysslade med undervisning och forskning inom jordbruket, och sedermera ha ytterligare ett par institutioner fogats till organisationen. Syftet härmed har bl. a. varit att skapa en central för jordbruksvetenskaplig forskning. Det synes under sådana förhållanden vara inkonsekvent att nu uppbygga nya statliga institutioner med arbetsuppgifter av sådan art, att de utan svårighet kunna inordnas i lantbrukshögskolan. Enligt det av forskningskommittén framlagda förslaget, skall anstalten — eller institutet, som det i forskningskommitténs förslag benämndes — ha till uppgift att klarlägga de frågor, som sammanhånga med jordbruksfastighetens ändamålsenliga uppbyggnad. Det skall bl. a. åligga anstalten att genom vetenskapliga undersökningar och praktiska försök främja en ändamålsenlig utformning av såväl lantmannabyggnader som övriga i en jordbruksfastighet ingående tekniska anläggningar ur byggnadssynpunkt, produktionssynpunkt och arbetsekonomisk synpunkt. Arbetsuppgifter av denna art stå i god samklang med de uppgifter, som tillkomma vissa institutioner inom lantbrukshögskolan. Vid lantbrukshögskolan meddelas ju också undervisning i husbyggnadslära av en speciallärare i ämnet, men någon egentlig forskning inom detta område förekommer icke f. n. vid högskolan.

Forsningskommitténs förslag innebar bl. a. en mycket väsentlig utvidgning av ramen för verksamheten, i det att även kulturtekniska och fastighetsekonomiska frågor, som sammanhånga med de byggnadstekniska, skulle ha upptagits till behandling. Det må i detta sammanhang framhållas, att undersökningar inom det kulturtekniska området utföras av lantbrukshögskolans institution för agronomisk hydroteknik, och på det fastighetseko-

nomiska området har lantbrukshögskolans ekonomiska institution på senare år utfört fortlöpande undersökningar. Arbetsuppgifterna för den nya anstalten och för de två nu nämnda institutionerna vid lantbrukshögskolan täcka således tämligen väl hela det verksamhetsfält, som forskningskommittén tänkt sig för det blivande planeringsinstitutet. Genom att förlägga forskningsanstalten för lantmannabyggnader till lantbrukshögskolan borde man genom samarbete mellan dessa tre institutioner kunna nå lika goda resultat som genom det av forskningskommittén föreslagna institutet. Vid lantbrukshögskolan finnes ju också ett flertal andra institutioner, vilkas verksamhet har en närmare eller fjärmare anknytning till de problem, som anstalten skulle uppta till behandling. Här må endast nämnas institutionen för maskin- och redskapslära, institutionen för husdjurens utfodring och skötsel, statens husdjursförsök och jordbrukstekniska institutet.

Fördelarna av att ansluta forskningsanstalten till lantbrukshögskolan synas oss därför vara så stora och påtagliga, att det bör närmare utredas, på vad sätt en dylik anknytning lämpligen skulle kunna genomföras.

En utredning rörande denna fråga synes inte behöva inverka på anstaltens personalbehov eller avlöningsanslag på annat sätt, än att anstaltens chef lämpligen inplaceras i samma lönegrad som professorerna vid lantbrukshögskolan.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen med bifall i huvudsak till Kungl. Maj:ts proposition nr 21 angående omorganisation av statens forskningskommitté för lantmannabyggnader måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning om den här ifrågavarande verksamhetens anknytning till lantbrukshögskolan.

Stockholm den 6 februari 1951.

And. Stjärne.

K. Gust. Wirtén.

A. Widén.

Paul Bergstrand.

A. Olsson.